

ใบความรู้ที่ ๒ เรื่อง การใช้พจนานุกรม
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง แสนสุขใจ ภาษาไทยของเรา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง การใช้พจนานุกรม
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

การใช้พจนานุกรม

พจนานุกรม คือหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับคำและวลีเรียงเรียงไว้ตามลำดับอักษรให้ตัวสะกดที่ถูกต้อง การอ่านออกเสียง ชนิดของคำ ความหมาย หรือคำจำกัดความของคำ ประวัติของคำ วิธีใช้คำ ตัวอย่าง คำเหมือน คำพ้อง คำที่มีความหมายตรงข้าม นอกจากนี้คำบางคำอาจมีแผนภูมิตาราง หรือภาพประกอบเพื่อช่วยให้เข้าใจความหมายของคำได้ดียิ่งขึ้น

ลักษณะของพจนานุกรม

พจนานุกรมเป็นหนังสืออ้างอิงที่ให้ความรู้เกี่ยวกับ “คำ” รวบรวมคำ ต่าง ๆ เรียงตามลำดับอักษร แต่ละคำจะอธิบายให้ทราบถึงสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ๑) ตัวสะกดที่ถูกต้อง
- ๒) การอ่านออกเสียง
- ๓) ความหมายของคำ คำจำกัดความ
- ๔) ชนิดของคำ เช่น คำนาม สรรพนาม กริยาฯลฯ
- ๕) ประวัติที่มาของคำ รากศัพท์ เช่น เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาใด
- ๖) การใช้คำ ตัวอย่างการแต่งประโยค
- ๗) คำพ้อง คำตรงข้าม
- ๘) ตัวอย่างต่างๆ
- ๙) บางเล่มมีประวัติบุคคลสำคัญด้วย
- ๑๐) มีภาพประกอบตามความจำเป็น

วิธีการใช้พจนานุกรม

๑. การเรียงลำดับพยัญชนะ

๑.๑ เรียงพยัญชนะจาก ก - ฮ

๑.๒. พยัญชนะต้นที่เป็นอักษรควบและอักษรนำ ถ้าจะค้นหาคำให้ดูที่พยัญชนะตัวแรกของคำเป็นหลัก

๑.๓. คำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะตามด้วยสระ จะอยู่หลังคำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะแล้วตามด้วยพยัญชนะ

๑.๔. คำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับจะอยู่ก่อนคำที่มีรูปวรรณยุกต์

๑.๕. คำที่อยู่ในหมวดอักษรเดียวกันให้พิจารณาพยัญชนะตัวถัดไป

๒. การเรียงลำดับสระ

๒.๑. คำที่ไม่มีรูปสระกำกับจะอยู่ก่อนคำที่มีรูปสระ

๒.๒. รูปสระต่าง ๆ จะเรียงลำดับ

๓. บัญชีอักษรย่อ

๓.๑. อักษรย่อในวงเล็บจะบอกที่มาของคำ

๓.๒. อักษรย่อหน้าบทนิยามจะบอกชนิดของคำตามหลักไวยากรณ์
เช่น ก. = คำกริยา

น. = คำนาม

๓.๓. อักษรย่อในวงเล็บหน้าบทนิยามจะบอกลักษณะของคำที่ใช้เฉพาะแห่ง

๔. การเรียงลำดับคำที่เป็นนามย่อจะจัดเรียงไว้ตามหมวดอักษร เช่น ดูก เป็นนามย่อของปลา จัดเรียงไว้ในหมวดอักษร ด

๕. ประวัติของคำ จะบอกไว้ท้ายคำนั้น ๆ โดยเขียนอักษรย่อไว้ในวงเล็บ เช่น กริธา (ส) มาจากภาษาสันสกฤต

๖. การอ่านออกเสียงของคำในพจนานุกรมจะบอกคำอ่านไว้ในวงเล็บเหลี่ยมท้ายคำนั้น ๆ เช่น

เกษตร [กะเสด] น. ที่ดิน ทุ่งนา ไร่ในวันหนึ่ง ๆ เราต้องติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นมากหน้าหลายตาและแตกต่างกันไป การสื่อสารส่วนใหญ่ที่ใช้จะเน้นการสื่อสารด้วยการพูด

แผนผังความคิด การใช้พจนานุกรม

